

Pleidooi voor onderzoek op de werkvloer Taalonderwijs afstemmen op beroepspraktijk

Gerie Willems van Stoas Hogeschool inventariseerde in de Grafimedia branche bij welke beroepsactiviteiten werknemers Nederlands en andere talen gebruiken. De onderzoeksresultaten geven taaldocenten uit deze sector houvast bij de invulling van hun programma. Taaldocenten uit het groene mbo denken verschillend over de noodzaak van extra onderzoek.

Sommige mbo-leerlingen voldoen door een gebrekkige taalvaardigheid niet aan de diplomeringseisen en sluiten hun opleiding daarom op een lager niveau af. In de praktijk merken ze vervolgens dat de op school behandelde taalvaardigheden geen rol spelen. Daar tegenover staan leerlingen die hun opleiding met een voldoende voor talen afsluiten, maar

bij de uitoefening van hun beroep merken dat hun taalniveau achterblijft. Dat er bij de beroepsgerichte invulling van het talenonderwijs verschillen bestaan tussen de activiteiten op de werkvloer en de diploma-eisen verbaast Gerie Willems, onderzoeker van Stoas Hogeschool, niet. Veel mbo-docenten nemen volgens hem bij de beroepsgerichte invulling van het talenonderwijs de globale omschrijving van competenties als maatstaf of gaan uit van hun eigen inzichten.

Kenniscentrum GOC, het kenniscentrum voor de grafische en nieuwe media sectoren, onderkende dat het taalonderwijs in het mbo onvoldoende is toegespitst op de activiteiten op de werkvloer en gaf Willems opdracht bij het bedrijfsleven in deze branche te inventariseren welke activiteiten op het terrein van de moderne talen voorkomen in werksituaties van afgestudeerde beroepsbeoefenaars van verschillende werk- en denkniveaus. (zie kader) Taaldocenten voor grafische opleidingen hadden hier volgens Willems behoefte aan. Nu weten zij wat onder anderen afgestudeerde mbo-leerlingen in de praktijk doen en kunnen daarop hun lessen afstemmen. Vooral voor het competentiegericht leren vindt hij het belangrijk te weten in welke functies welk toepassingsniveau van talen een rol speelt. Dat taaldocenten in de grafische sector nu weten waar mbo-leerlingen zich in de praktijk mee bezighouden en daarop hun lessen kunnen afstemmen, vindt hij een belangrijk resultaat van het onderzoek. Willems stelt dat alle mbo-sectoren dit zouden moeten doen: “De competenties voor de toepassing van talen zijn te vaag omschreven. Wanneer duidelijk is wat afgestudeerde mbo-leerlingen in de praktijk met taal doen, kan het taalonderwijs hierop inspelen.”

Wanneer duidelijk is wat afgestudeerde mbo-leerlingen in de praktijk met taal doen, kan het taalonderwijs hierop inspelen

Taalonderwijs in het mbo

Bij de invulling van het talenonderwijs in het mbo moeten scholen rekening houden met de eisen van het bedrijfsleven en de overheid. De diverse sectoren uit het bedrijfsleven bepalen in de beroepscompetentieprofielen welke taalvaardigheden beroepsbeoefenaars bij de uitoefening van hun beroep moeten beheersen en voor het groene onderwijs geeft Aequor hier als kenniscentrum invulling aan in de kwalificatiedossiers. Daarnaast bepalen Europese afspraken de inhoud van het taalonderwijs. In het referentiedocument talen is vastgelegd welke taalvaardigheden afgestudeerde mbo-leerlingen in de gehele EU als burgers moeten beheersen. In de praktijk kan dit betekenen dat de Europese overheid soms strengere eisen stelt aan de taalvaardigheid van mbo-ers dan het bedrijfsleven. De bevordering van de mobiliteit van werknemers binnen de EU en een verbeterde doorstroom naar andere sectoren en vervolgoopleidingen zijn daar argumenten voor.

Verschillende meningen

Taaldocenten uit het groene onderwijs denken verschillend over de noodzaak van een inventarisatie van aan taal gerelateerde activiteiten. Sommigen verwelkomen extra houvast, anderen vinden het minder belangrijk. Ze willen met hun lessen inspelen op het toekomstige beroep van de leerlingen, maar zien taalvaardigheden vooral als een essentieel onderdeel van de algemene ontwikkeling. Bij de invulling van het op het toekomstige beroep gerichte taalonderwijs vindt Jennifer Barelds, docent Engels van De Groene Welle in Zwolle, het lastig de in de competenties omschreven eisen van het bedrijfsleven te interpreteren: “De omschrijvingen zijn te algemeen gesteld.” Ze weet wat het bedrijfs-

Eerst lezen, dan luisteren, spreken en schrijven

Gerie Willems van Stoas Hogeschool, een onderdeel van de Aeres Groep, onderzocht welke talen het meest in de Grafimedia branche gebruikt worden. Bij de inventarisatie van concrete activiteiten op de werkvloer maakte hij voor de vier taalvaardigheden, lezen, schrijven, spreken en luisteren, een reeks vragen. Deze lijst startte met vaak voorkomende activiteiten en eindigde met sporadisch toegepaste taalvaardigheden. Bij de samenstelling maakte hij gebruik van zijn ervaring bij tientallen beroepenanalyses. Vervolgens legde hij de lijst voor aan de medewerkers en leidinggevenden van 172 bedrijven in de sector van de grafische en nieuwe media. Voor zowel de samenstelling van de vragenlijst als de onderzoeksresulta-

Gerie Willems

ten geeft Willems geen gedetailleerde informatie prijs. Willems: "Het gaat om een door Kenniscentrum GOC betaald onderzoek. Andere partijen zouden door publicatie van gedetailleerde onderzoeksresultaten hier gratis hun voordeel mee kunnen doen." Hij beperkt zich dan ook tot een aantal globale conclusies en stelde vast dat Nederlands het meest gebruikt wordt. Bij de moderne vreemde talen voerde het Engels, gevolgd door Duits en Frans de ranglijst aan. Op het terrein van de taalvaardigheden scoorde lezen, gevolgd door luisteren, spreken en schrijven het hoogst. Hij constateerde dat leidinggevenden meer met taal bezig zijn dan de medewerkers tot werk- en denkniveau 3. Tevens stelde hij vast dat naarmate de moeilijkheidsgraad van de activiteiten toeneemt, deze ook in de praktijk minder vaak voorkomen. Bij de leidinggevenden was deze daling minder scherp dan bij de medewerkers. Vanaf niveau 4 gaat bij leidinggevenden het onderdeel schrijven een steeds belangrijker rol spelen.

leven in voor haar bekende sectoren eist, maar voor andere bedrijfstakken is dit lastiger. Een onderzoek zou volgens haar meer duidelijkheid bieden. Gea

van het Clusius College beaamt dit, maar stelt dat de resultaten van alle bedrijfstakken de invulling van het taalonderwijs zouden moeten bepalen:

Veel mbo-docenten nemen bij de beroepsgerichte invulling van het talenonderwijs de globale omschrijving van competenties als maatstaf of gaan uit van hun eigen inzichten.

Zandvliet, docent Nederlands van de mbo-afdeling van AOC Friesland in Leeuwarden gelooft eveneens dat een onderzoek het mogelijk maakt haar vak nog beter op de praktijkbehoefte af te stemmen. Haar collega Lia Wesseling

"Door onvoldoende werkgelegenheid komen mbo'ers vaak in andere sectoren terecht." Ruud de Nijs, docent Nederlands van de mbo-afdeling van Helicon Opleidingen in Boxtel, vindt een onderzoek nuttig,

maar verwacht weinig nieuws: "Dankzij onze regelmatige contacten met het bedrijfsleven weten we wat er speelt." André Porck, docent Engels en Duits bij de mbo-afdeling van het Groencollege in Goes, heeft evenmin hoge verwachtingen, omdat in zijn regio het gebruik van Engels en Duits buiten de toeristische sector weinig voorkomt. Hij vindt daarnaast dat talenonderwijs zich niet moet toespitsen op de beroepscompetenties, maar op de burgerschapscompetenties. Ria Timmerman van AOC Terra in Emmen vindt een onderzoek onnodig: "Zogenaamd vaag omschreven competenties geven docenten juist de nodige speelruimte hun lessen naar eigen inzicht en ervaring vorm te geven. Er bestaan al genoeg regels." □